

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Պատմության
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Ֆ.Վ.Մովսիսյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 15

« 23 » մայիսի, 2024 թ.

Պ/Բ-004- ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 022201.00.6 - Պատմություն
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 022201.01.6 Պատմություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ Պատմություն
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ Առկա
/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ առկա II կուրս, II կիսամյակ
հեռակա II կուրս, II կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝ Ս. Բրուտյան, Յու. Ղուլյան
/անուն, ազգանուն/

Էլ.

հասցե/ներ mariabrutyan2013@yandex.com

Վանաձոր- 2024թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	3
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	3
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների .	5
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	5
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	6
8.	Դասավանդման մեթոդներ	8
9.	Ուսումնառության մեթոդները	8
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	9
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ	10
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ	13
		14
12.1.	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	15
12.2.	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ	40
12.4.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	52
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում	71
		72
14.	Գնահատում	
14.1.	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում	
14.2.	Հարցաշար	
14.3.	Գնահատման չափանիշներ	
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ	78

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹

«Հայոց պատմություն» դասընթացը կարևորվում է պատմության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է **Պատմություն** կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է

Ա. Ուսանողներին գիտելիքներ տալ հայոց պատմության XI-XIX դարերի իրադարձությունների մասին, ամբողջական պատկերացում տալ Կիլիկիայի հայկական պետության կազմավորման ներքին և արտաքին քաղաքականության, անկման, թուրքմենական ցեղերի հարձակումների ժամանակաշրջաններում Հայաստանի դրության, հայ ազատագրության առաջին քայլերի վերաբերյալ:

Բ. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր գիտելիքները հայոց պատմության վերաբերյալ:

Գ. Ցույց տալ պատմական գիտելիքների դերը կյանքում, պատմության դասերի անհրաժեշտությունը:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են՝

- Բացատրել պատմական իրադարձությունների զարգացման օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել հետազոտություններ հայոց պատմությունից և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել պատմական իրադարձությունների առանձնահատկությունները ժամանակի համատեքստում:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Հայոց պատմություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների՝ **Պատմություն** մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Հայոց պատմություն1», «Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն», «Հնագիտություն» դասընթացներից:

4. «Հայոց պատմություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը

«Հայոց պատմություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. Իմանա հայոց պատմության 11-15-րդ դդ իրադարձությունները
2. Իմանա Կիլիկիայի հայկական պետության կազմավորման, ներքին և արտաքին քաղաքականության, անկման պատճառներն ու հետևանքները, թուրքմենական ցեղերի հարձակումների ժամանակաշրջաններում Հայաստանի դրությունը, հայ ազատագրական շարժումների նախադրյալներն ու նշանակությունը:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Շնորհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)`

- ✓ վերլուծության և համադրության կարողություն (ԳԿ -1),
- ✓ կազմակերպչական կարողություն (պլանավորում, կազմակերպում, ղեկավարում, վերահսկում)(ԳԿ-2),
- ✓ հենքային ընդհանուր գիտելիքների տիրապետում (ԳԿ - 3),
- ✓ պետական լեզվով հաղորդակցվելու կարողություն (ԳԿ - 4),
- ✓ տեղեկույթը կառավարելու հմտություն (տեղեկույթի ձեռք բերում, համակարգում, վերլուծում) (ԳԿ - 7),
- ✓ որոշումներ կայացնելու կարողություն (ԳԿ - 9):

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)`

- ✓ գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն (ՀԳԿ -1),
- ✓ հետազոտական կարողություն (ՀԳԿ -2),
- ✓ ուսումնասության կարողություն (ՀԳԿ -3),

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

4.5. Առարկայի ուսուցման գործընթացը ուղղված է հետևյալ բուն մասնագիտական կոմպետենցիաների (այսուհետ ԲՄԿ) ձևավորմանը

ե) մասնագիտական կոմպետենցիաներ (ՄԿ)

- ✓ ունենա հիմնարար մասնագիտական գիտելիքներ պատմությունից և կարողանա դրանք կիրառել գործնականում (ՄԿ-1)

- ✓ կարողանա համադրելու պատմական փաստերը և համակողմանի գնահատել երևույթները (ՄԿ-3)
- ✓ կարողանա հասկանալ հասարակական կյանքի վրա համաշխարհային գործընթացների ազդեցությունը (ՄԿ-4)
- ✓ ունենա սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ (ՄԿ-5)
- ✓ կարողանա կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար (ՄԿ-6)
- ✓ կարողանա պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները բացահայտել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից (ՄԿ-7)
- ✓ կարողանա գիտելիքները կիրառել համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար (ՄԿ-8)
- ✓ կարողանա պատասխանատվություն ստանձնել հետագա ուսումնառության համար (ՄԿ-11)

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների²

«Հայոց պատմություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում «Պատմություն» մասնագիտությամբ ուսումը շարունակելու, մասնագիտական բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	4 կրեդիտ/120 ժամ	5 կրեդիտ/150 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	38	12
Գործնական աշխատանք	--	--
Սեմինար պարապմունք	14	8
Լաբորատոր աշխատանք	--	--
Ինքնուրույն աշխատանք	68	130
Ընդամենը	120	150
Ստուգման ձևը (ստուգաթք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ընթացիկ քննություն	

² Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները³

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁴

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրվող, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կլոք սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գոր-

³ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

ծունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:

- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տետր** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Չեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են**⁵ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր....

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**⁶՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ավգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում....

⁵ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁷.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապրազներ	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Հայերը Կիլիկիայում: Հայկական իշխանությունների ձևավորումը	2	2			
2.	Ռուբինյան իշխանությունը Կիլիկիայում 11-12-րդ դդ.	2				
3.	Կիլիկիայի հայկական թագավորությունը 12-14-րդ դդ.	2	2			
4.	Հայաստանը մոնղոլական տիրապետության շրջանում	2	2			
5.	Հայաստանը ակ-կոյունլուների և կարակոյունլուների տիրապետության շրջանում	2				
6.	Սոցիալ-տնտեսական դրությունը Հայաստանում 11-15-րդ դարերում	2				
7.	Հայկական մշակույթը 10-14-րդ դդ	2	2			
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		12	8			150

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012	

⁷ Նման է օրացուցային պլանին 5

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014, 3. Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010 4. Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007: 5. Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007: 	
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
	<p>բ. Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Սուքիասյան Ա., Կիլիկիայի հայկական պետության և իրավունքի պատմություն (IX – XIV դարեր), Երևան, 1978: 2. Բաբայան Լ., Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական և քաղաքական պատմությունը XII-XIV դարերում, Երևան, 1964: 3. Չաքարիա Զանաբեռցի, Պատմագրություն, Վաղարշապատ, 1870: 4. Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատումներում (XVI դարից – 1917թ.), Երևան, 2004: 5. Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լենկթեմուրի և թուրքմեն ցեղերի արշավանքների շրջանում (1386-1500), Երևան, 1997: 6. Հովհաննիսյան Աշ., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք 2, Երևան, 1959: 7. Բուռնազյան Ա., Սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները Կիլիկիայի հայկական պետությունում, Երևան, 1973 8. 18 Չուլայյան Մ., Հայ ժողովրդի պատմության հարցերը ըստ եվրոպացի հեղինակների XIII – XVII դարերում, Երևան, 1990: 9. Լեո, Հայոց պատմություն, Երկերի ժողովածու, հ. 2, Երևան, 1967: 10. Մանանդյան Հ., Երկեր, հ. Գ, Դ, Երևան, 1977, 1978: 11. Ուլուբաբյան Բ., Խաչենի իշխանությունը X – XVI դարերում, Երևան, 1975: 	

	<p>12. Կիրակոս Գանձակեցի, Հայոց պատմություն, Երևան, 1982:</p> <p>13. Վարդան Արևելցի, Հայաստանի պատմություն, Վենետիկ, 1962:</p> <p>14. Սմբատ Սպարապետ, Տարեգիրք, Վենետիկ, 1956:</p> <p>15. Անասյան Հ. XVII դարի ազատագրական շարժումներն Հայաստանում, Երևան, 1961:</p> <p>16. Օրմանյան Մ., Ազգապատում, հ. Ա, Բ, Գ, Ս. Էջմիածին, 2001:</p> <p>17. Չուլայան Մ., Արևմտյան Հայաստանը XVI – XVIII դարերում, Երևան, 1980</p> <p>18. Միեր Կարապետյան, հայաստանը 1912-1920թթ., Երևան, 2006:</p> <p>19. Աճառյան Հր. Հայ գաղթավայրերի պատմություն, Երևան, 2002:</p>	
<p>Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)</p>		
	<p>1. https://cyberleninka.ru/article/n/diplomaticheskie-usiliya-po-sozdaniyu-edinoj-antitureckoj-koalicii-i-uchastie-armyan-v-ehtoj-borbe-ehpoha-pravleniya-turkmenskih-plemen-ak-koyunlu-i-kara-koyunlu-xv-vek</p> <p>2. http://echmiadzin.asj-oa.am/5760/1/6.pdf</p> <p>3. https://artsakhib.am/wp-</p> <p>4. tert.nla.am</p>	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/ h	<i>Թեմա</i>	Ուսումնասիրվող հարցեր	<i>Ժամաքանակ</i>	Գրականություն ⁸
1.	Հայերը Կիլիկիայում: Հայկական իշխանությունների ձևավորումը	Կիլիկիայի բնությունը, աշխարհագրական դիրքը, բնակչությունը: Հայերը Կիլիկիայում: Գագիկ Բ Բագրատունու, Ապլղաբի	2	1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության

⁸ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, որ.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		<p>Պահլավունու, Գագիկ Աբասյանի և Արծրունիների հայկական իշխանությունը: Հայերի զանգվածային հոսքը Կապադովկիա, Հյուսիսային Միջագետք, Կիլիկիա և Փոքր Հայք XI դարում և XII դ. սկզբներին: Փիլատրոս Վարաժնունու, Գոշ Վասիլի և մյուսների իշխանությունը:</p>		<p>ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
2.	<p>Ռուբինյան իշխանությունը Կիլիկիայում 11-12-րդ դարերում</p>	<p>Հայկական 5 իշխանությունները: Ռուբինյան իշխանության կենսունակությունը: Հայկական իշխանության ժամանակավոր անկումը: Թորոս Բ-ն և հայկական իշխանության վերականգնումն ու ամրապնդումը: Պայքար Բյուզանդական կայսրության դեմ: Մլենի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը: Խաչակիրների ստեղծած իշխանությունը և նրանց փոխհարաբերությունները Կիլիկիայի</p>	2	<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության</p>

		հետ:		<p>ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
3	Կիլիկիայի հայկական թագավորությունը 12-14-րդ դարերում	<p>Լևոն Բ: Խաչակրաց III արշավանքը և Կիլիկիան: Անտիոքի դքսության ենթարկումը հայկական պետությանը:</p> <p>Թագավորության հռչակումը:</p> <p>Հեթումյանների արքայատան հաստատումը Հեթում Ա.: Հայ-մոնղոլական պայմանագիրը:</p> <p>Սսի և Ադանայի ժողովները:</p> <p>Կիլիկիայի դավանաբանական երկփեղկվածությունը. Ունիթորներ և հակաունիթորներ:</p> <p>1323թ. և 1337թ. պայմանագրերը:</p> <p>Լուսինյանների արքայատունը Կիլիկիայում: Կիլիկյան հայկական թագավորության անկումը:</p>	2	<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության</p>

				<p>ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
4	<p>Հայաստանը մոնղոլական տիրապետության շրջանում</p>	<p>Անիի պաշտպանությունը: Հայաստանի հարավային և արևմտյան նահանգների գրավումը: Կարինի, Երզնկայի և Կեսարիայի պաշտպանական մարտերը: Հայաստանը իշխանության կազմում: Մոնղոլների վարչական, հողային և հարկային քաղաքականությունը: Հայերի և վրացիների ապստամբությունները մոնղոլական տիրապետության դեմ: Ապստամբությունների նախադրյալները, ընթացքը, նշանակությունը</p>	2	<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատումներում (XVI դարից – 1917թ.), Երևան, 2004:</p>

				<p>Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լենկթեմուրի և թուրքմեն ցեղերի արշավանքների շրջանում (1386-1500), Երևան, 1997:</p> <p>Հովհաննիսյան Աշ., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք 2, Երևան, 1959:</p>
5	<p>Հայաստանը կարա-կոյունյունների և ալ- կոյունյունների տիրապետության շրջանում</p>	<p>Կարակոյունյունների տիրապետության հաստատումը Հայաստանում: 1441թ. ազգային-եկեղեցական ժողովը և կաթողիկոսական աթոռի վերահաստատումն էջմիածնում: Հայաստանը ալ-կոյունյունների տիրապետության ժամանակաշրջանում:</p>		<p>Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լենկթեմուրի և թուրքմեն ցեղերի արշավանքների շրջանում (1386-1500), Երևան, 1997:</p>

6	Սոցիալ-տնտեսական և քաղաքական կյանքը Հայաստանում 11-15-րդ դարերում	Կիլիկյանի թագավորական իշխանությունը և արքունիքը, գործակալությունները, բանակը, իրավունքն ու դատական համակարգը: Պետություն-եկեղեցի հարաբերությունները 11-14-րդ դարերում: Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական դրությունը մոնղոլական, կարակոյունլուների և ակկոյունլուների տիրապետության շրջանում	1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012 2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014, 3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010
---	---	---	---

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	Հայերը Կիլիկիայում: Հայկական իշխանությունների ձևավորումը	Կիլիկիայի բնությունը, աշխարհագրական դիրքը, բնակչությունը: Հայերը Կիլիկիայում	1	1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012 2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

				<p>Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
2.	<p>Ռուբինյան իշխանությունը Կիլիկիայում 11-12-րդ դարերում</p>	<p>Հայկական 5 իշխանությունները: Ռուբինյան իշխանության կենսունակությունը</p>	1	<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
3	<p>Կիլիկիայի հայկական թագավորությունը 12-14-րդ դարերում</p>	<p>Հայկական 5 իշխանությունները: Ռուբինյան իշխանության կենսունակությունը</p>	1	<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես),</p>

				<p>գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XXVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
4	<p>Հայաստանը մոնղոլական տիրապետության շրջանում</p> <p>Հայկական 5 իշխանությունները: Ռուբինյան իշխանության կենսունակությունը</p>	1	<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XXVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XXVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>	
5	<p>Հայկական մշակույթը 10-14-րդ դդ</p>	<p>Կրթությունը, գիտությունը, արվեստը, ճարտարապետությունը</p>	1	<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XXVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ</p>

		<p>10-14-րդ դդ.</p>	<p>Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատումներում (XVI դարից – 1917թ.), Երևան, 2004:</p> <p>Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լենկթեմուրի և թուրքմեն ցեղերի արշավանքների շրջանում (1386-1500), Երևան, 1997:</p> <p>Հովհաննիսյան Աշ., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք 2, Երևան, 1959:</p>
--	--	---------------------	--

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնասիրողական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹⁰	Ներկայացման ժամկետները Մինչև 16 շաբաթվա վերջ	Ստուգման ձևը Կիսամյակում հանձնարարվում է մեկ անգամ, գնահատվում առավելագույնը 20 միավոր	Գրականություն ¹¹
-----	--------------------------------	-----------------------	--------------------------------	--	--	-----------------------------

¹⁰ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹¹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

1.	Կիլիկիայի բնաշխարհը		Ռեֆերատ		<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014.</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միջայեյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
2.	Հայկական իշխանությունները Կիլիկիայում 11-րդ դ.	Գագիկ Բ Բագրատունու, Ապղղաբիր Պահլավունու, Գագիկ Աբասյանի և Արծրունիների հայկական իշխանությունը :	Ռեֆերատ		<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014.</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միջայեյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
3	Հայկական իշխանությունները Կիլիկիայում 11-12- րդ դ.	Հայերի զանգվածային հոսքը Կապադովկիա, Հյուսիսային Միջագետք, Կիլիկիա և Փոքր Հայք XI դարում և XII դ. սկզբներին:	Ռեֆերատ		<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014.</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միջայեյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>

4	Հայկական կենսունակ	Փիլատրոս Վարաժնունու, Գոշ Վասիլի և մյուսների իշխանությունը :	Ռեֆերատ		<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
5	Ռուբինյան իշխանության հաստատումը Կիլիկիայում:	Ռուբեն Ա, Կոստանդին Ա.:	Ռեֆերատ		<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
6	Կիլիկիան 11-րդ դ	Պայքար Բյուզանդական կայսրության դեմ:	Ռեֆերատ		<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>

7	Կիլիկիան Մլեհի աշխանության ժամանակաշրջանում	Մլեհի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը:	Ռեֆերատ		<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
8	: Լևոն Բ ներքին և արտաքին քաղաքականությունը:	Լևոն Բ: Խաչակրաց III արշավանքը և Կիլիկիան: Անտիոքի դքսության ենթարկումը հայկական պետությանը: Թագավորության հռչակումը	Ռեֆերատ		<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
9	Հերոմյանների արքայատան հաստատումը Հերոմ Ա.:	Հայ-մոնղոլական պայմանագիրը:	Ռեֆերատ		<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014,</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>

10	Լևոն Գ-ի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը:	Հեթումյաններ ի քաղաքական շրջադարձը դեպի արևմուտք:	Ռեֆերատ			<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014.</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
11	Սսի և Ադանայի ժողովները:	Կիլիկիայի դավանաբանական երկձժփեղկվախոսությունը. Ունիթորներ և հակաունիթորներ	Ռեֆերատ			<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014.</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
12	Հայկական թագավորության պայքարը եգիպտական մամլուքների դեմ:	1323թ. և 1337թ. պայմանագրերը: Լուսինյանների արքայատունը Կիլիկիայում: Կիլիկյան հայկական թագավորության անկումը:				<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014.</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>

13	Սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները և պետական կարգը Կիլիկյան հայկական թագավորության :	Պետական կարգը, տնտեսությունը:	Ռեֆերատ		<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014.</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>4Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007:</p> <p>5Միջայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:</p>
14	Մոնղոլական I և II արշավանքները:	Անիի պաշտպանությունը: Հայաստանի հարավային և արևմտյան նահանգների գրավումը:	Ռեֆերատ		<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014.</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատում (XVI դարից – 1917թ.), Երևան, 2004:</p> <p>Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լենկթեմուրի և թուրքմեն ցեղերի արշավանքների շրջանում (1386-1500), Երևան, 1997:</p> <p>Հովհաննիսյան Աշ., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք 2, Երևան, 1959:</p>
15	Կարինի, Երզնկայի և Կեսարիայի պաշտպանական մարտերը: Հայաստանը իշխանության կազմում:	Կարինի, Երզնկայի և Կեսարիայի պաշտպանական մարտերը: Հայաստանը իշխանության կազմում:	Ռեֆերատ		<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014.</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատում (XVI դարից – 1917թ.), Երևան, 2004:</p> <p>Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լենկթեմուրի և թուրքմեն ցեղերի արշավանքների շրջանում (1386-1500), Երևան, 1997:</p> <p>Հովհաննիսյան Աշ., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք 2, Երևան, 1959:</p>

16	Մոնղոլների վարչական, հողային և հարկային քաղաքականությունը:	Մոնղոլների վարչական, հողային և հարկային քաղաքականությունը:	Ռեֆերատ			<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014.</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատում (XVI դարից – 1917թ.), Երևան, 2004:</p> <p>Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լենկթեմուրի և թուրքմեն ցեղերի արշավանքների շրջանում (1386-1500), Երևան, 1997: Հովհաննիսյան Աշ., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք 2, Երևան, 1959:</p>
17	Հայերի և վրացիների ապստամբությունները մոնղոլական տիրապետության դեմ:	Ապստամբություն և նախադրյալները, ընթացքը, նշանակությունը	Ռեֆերատ			<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014.</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատում (XVI դարից – 1917թ.), Երևան, 2004:</p> <p>Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լենկթեմուրի և թուրքմեն ցեղերի արշավանքների շրջանում (1386-1500), Երևան, 1997: Հովհաննիսյան Աշ., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք 2, Երևան, 1959:</p>

18	Հայկական Մշակույթը 10-14- րդ դդ	Կրթությունը, գիտությունը, արվեստը, Ճարտարապետ ությունը 10-14-րդ դդ.				<p>1Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012</p> <p>2Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014.</p> <p>3Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010</p> <p>Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատումներում (XVI դարից – 1917թ.), Երևան, 2004:</p> <p>Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լենկթեմուրի և թուրքմեն ցեղերի արշավանքների շրջանում (1386-1500), Երևան, 1997:</p> <p>Հովհաննիսյան Աշ., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք 2, Երևան, 1959:</p>
----	---------------------------------------	--	--	--	--	---

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹²

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Լսարան (պրոյեկտոր, ինտերնետ ապահովում)
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	Ակտիվ ուսուցման գործիքներ՝ Kahoot, Socrative, Pollew և այլն

¹² Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են սովյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹³:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունաբար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

¹³«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

1. Կիլիկիայի բնաշխարհը: Հայերը Կիլիկիայում մինչև XI դարը: Կիլիկիայի բնակչությունը:
2. Փիլարտոս Վարաժնունու, Գող Վասիլի և մյուսների հայկական իշխանությունները:
3. Ռուբինյան իշխանության հաստատումը Կիլիկիայում և նրա կենսունակության պատճառները:
4. Կոստանդին Ա. Թորոս Ա: Պայաքարը Իկոնիայի սուլթանության, մահմեդական ամիրայությունների, Անտիոքի դքսության և Բյուզանդիայի դեմ:
5. Լոն Ա-ն և հայկական իշխանության ժամանակավոր անկումը:
6. Թորոս Բ-ն և հայկական իշխանության վերականգնումը: Պայքար պետական անկախության պահպանման համար:
7. Կիլիկիայի անկախության ճանաչումը Բյուզանդական կայսրության կողմից:
8. Խաչակիրների հիմնած իշխանապետությունները: Հայ-խաչակրաց հարաբերությունները: Խաչակիրների պետությունների կործանումը:
9. Թագավորության հռչակումը Կիլիկիայում: Թագավորության ներքին և արտաքին նախադրյալները: Լևոն Բ-ի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը
10. Կիլիկիայի հայկական պետության ամրապնդումը և միջազգային հեղինակության բարձրացումը Լևոն Բ-ի ժամանակ:
11. Լևոն Բ-ի մահը և գահաժառանգության հարցը:
12. Հեթումյանների արքայատան հաստատումը Կիլիկիայում:
13. Հայ-մոնղոլական պայմանագիրը և ռազմական համագործակցությունը:
14. Լևոն Գ-ի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը
15. Եգիպտոսի մամլուկյան սուլթանության զորքերի ներխուժումը Կիլիկիա: Մառիի ճակատամարտը և հայ-եգիպտական հաշտության պայմանագիրը:
16. Հեթումյանների քաղաքական շրջադարձը դեպի Արևմուտք: Միսի և Ադանայի եկեղեցական ժողովները:
17. Օշին թագավորի և Լևոն Ե-ի քաղաքականությունը: Միարարական շարժման ուժեղացումը:
18. Լուսինյանների և Նոիրյանների դինաստիաները Կիլիկիայում:
19. Լևոն 2 և Կիլիկիայի հայկական թագավորության անկումը:
20. Սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները Կիլիկիայի հայկական պետությունում:
21. Պետական կարգը և գործակալությունները Կիլիկիայում
22. Մոնղոլական I արշավանքը Հայաստան
23. Մոնղոլների 1296թ. արշավանքը և Հայաստանի հյուսիս-արևելյան նահանգների գրավումը և Անիի պաշտպանությունը
24. Հայաստանի հարավային և արևմտյան նահանգների գրավումը: Կարինի, Երզնկայի և Կեսարիայի պաշտպանական մարտերը:
25. Հայաստանը իլխանության կազմում: Իշխանության քայքայումը:
26. Մոնղոլների վարչական, հողային և հարկային քաղաքականությունը
27. Հայերի և վրացիների առաջին ապստամբությունը մոնղոլական տիրապետության դեմ
28. Հայաստանի տնտեսական կյանքի քայքայումը մոնղոլական դարաշրջանում
29. Մոնղոլական իշխանության տրոհումը առանձին պետությունների
30. Հայաստանը Չոբանյանների տիրապետության ժամանակ
31. Ջելաիրյանների գերիշխանությունը Հայաստանում
32. Հայաստանը Կարա-կոյունլուների տիրապետության ներքո
33. Ակ-կոյունլուների բռնատիրությունը Հայաստանում
34. Լանկ-Թեմուրի արշավանքները Հայաստան
35. Լանկ-Թեմուրի հաջորդների արշավանքները Հայաստան

- 36.1441թ. մայիսի 9-ի ազգային-եկեղեցական ժողովը և կաթողիկոսական աթոռի վերահաստատումը Էջմիածնում:
- 37.Օսմանյան սուլթանության կազմավորումը և զարգացումը: Բյուզանդական կայսրության անկումը:
- 38.Ակ-կոյունլուների տիրապետության կործանումը և Սեֆյան Պարսկաստանի վերելքը
- 39.Վարչական բաժանումները Հայաստանում (14-րդ դարի կեսեր-17-րդ դարի կեսեր)
- 40.Հայերի և վրացիների երկրորդ ապստամբությունը մոնղոլական տիրապետության դեմ
- 41.Հայկական իշխանությունները Սյունիքում, Արցախում և Արևմտյան Հայաստանում
- 42.Հողատիրության ձևերն ու հողային հարաբերությունները
- 43.Գյուղացիության սոցիալ-իրավական վիճակը: Հարկերն ու տուրքերը (XIVդ. կեսեր-XVIIդ. կ.)
- 44.Ազգային և կրոնական հալածանքները, մանկահավաքները
- 45.Հայկական մշակույթը 10-14-րդ դդ.

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

- Ընդգրկված թեմաները.
- Կիլիկիայի բնաշխարհը: Հայերը Կիլիկիայում մինչև XI դարը: Կիլիկիայի բնակչությունը:
- Փիլարտոս Վարաժնունու, Գող Վասիլի և մյուսների հայկական իշխանությունները:
- Ռուբինյան իշխանության հաստատումը Կիլիկիայում և նրա կենսունակության պատճառները:
- Կոստանդին Ա. Թորոս Ա: Պայաքարը Իկոնիայի սուլթանության, մահմեդական ամիրայությունների, Անտիոքի դքսության և Բյուզանդիայի դեմ:
- Լոն Ա-ն և հայկական իշխանության ժամանակավոր անկումը:
- Թորոս Բ-ն և հայկական իշխանության վերականգնումը: Պայքար պետական անկախության պահպանման համար:
- Կիլիկիայի անկախության ճանաչումը Բյուզանդական կայսրության կողմից:
- Խաչակիրների հիմնած իշխանապետությունները: Հայ-խաչակրաց հարաբերությունները: Խաչակիրների պետությունների կործանումը:
- Թագավորության հռչակումը Կիլիկիայում: Թագավորության ներքին և արտաքին նախադրյալները: Լևոն Բ-ի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը
- Կիլիկիայի հայկական պետության ամրապնդումը և միջազգային հեղինակության բարձրացումը Լևոն Բ-ի ժամանակ:
- Լևոն Բ-ի մահը և գահաժառանգության հարցը:
- Հեթումյանների արքայատան հաստատումը Կիլիկիայում:
- Հայ-մոնղոլական պայմանագիրը և ռազմական համագործակցությունը:
- Լևոն Գ-ի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը
- Եգիպտոսի մամլուկյան սուլթանության զորքերի ներխուժումը Կիլիկիա: Մառիի ճակատամարտը և հայ-եգիպտական հաշտության պայմանագիրը:
- Հեթումյանների քաղաքական շրջադարձը դեպի Արևմուտք: Սիսի և Ադանայի եկեղեցական ժողովները:

- Օշին թագավորի և Լևոն Ե-ի քաղաքականությունը: Միարարական շարժման ուժեղացումը:
- Լուսինյանների և Նոիրյանների դինաստիաները Կիլիկիայում:
- Լևոն 2 և Կիլիկիայի հայկական թագավորության անկումը:
- Սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները Կիլիկիայի հայկական պետությունում:
- Պետական կարգը և գործակալությունները Կիլիկիայում

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկվող թեմաները.

- Մոնղոլական I արշավանքը Հայաստան
- Մոնղոլների 1296թ. արշավանքը և Հայաստանի հյուսիս-արևելյան նահանգների գրավումը և Անիի պաշտպանությունը
- Հայաստանի հարավային և արևմտյան նահանգների գրավումը: Կարինի, Երզնկայի և Կեսարիայի պաշտպանական մարտերը:
- Հայաստանը իլխանության կազմում: Իշխանության քայքայումը:
- Մոնղոլների վարչական, հողային և հարկային քաղաքականությունը
- Հայերի և վրացիների առաջին ապստամբությունը մոնղոլական տիրապետության դեմ
- Հայաստանի տնտեսական կյանքի քայքայումը մոնղոլական դարաշրջանում
- Մոնղոլական իշխանության տրոհումը առանձին պետությունների
- Հայաստանը Չոբանյանների տիրապետության ժամանակ
- Ջելաիրյանների գերիշխանությունը Հայաստանում
- Հայաստանը Կարա-կոյունլուների տիրապետության ներքո
- Ակ-կոյունլուների բռնատիրությունը Հայաստանում
- Լանկ-Թեմուրի արշավանքները Հայաստան
- Լանկ-Թեմուրի հաջորդների արշավանքները Հայաստան
- 1441թ. մայիսի 9-ի ազգային-եկեղեցական ժողովը և կաթողիկոսական աթոռի վերահաստատումը Էջմիածնում:
- Օսմանյան սուլթանության կազմավորումը և զարգացումը: Բյուզանդական կայսրության անկումը:
- Ակ-կոյունլուների տիրապետության կործանումը և Սեֆյան Պարսկաստանի վերելքը
- Վարչական բաժանումները Հայաստանում (14-րդ դարի կեսեր-17-րդ դարի կեսեր)
- Հայերի և վրացիների երկրորդ ապստամբությունը մոնղոլական տիրապետության դեմ
- Հայկական իշխանությունները Սյունիքում, Արցախում և Արևմտյան Հայաստանում
- Հողատիրության ձևերն ու հողային հարաբերությունները
- Գյուղացիության սոցիալ-իրավական վիճակը: Հարկերն ու տուրքերը (XIVդ. կեսեր-XVIIդ. կ.)
- Ազգային և կրոնական հալածանքները, մանկահավաքները
- Հայկական մշակույթը 10-14-րդ դդ
- դդ

1.1. Գնահատման չափանիշները¹⁴.

¹⁴ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

- Տեսական գիտելիքները գնահատվում են երկու միջանկյալ բանավոր քննություններով, յուրաքանչյուրը 20 միավոր:
- Մեմինար պարապմունքները- Կիսամյակի ընթացքում յուրաքանչյուր ուսանող գործնական աշխատանքներից գնահատվում է 4 անգամ՝ յուրաքանչյուրը մինչև 5 միավոր (2 միավոր հանձնարարված նյութի գնահատում, 1 միավոր սկզբնաղբյուրների հետ աշխատանքի գնահատում, 2 միավոր 4 ական հարցերի միջոցով ուսանողի վերլուծելում համեմատելու, վերհիշելու ունակությունների գնահատում)
- Ինքնուրույն աշխատանքը հանձնարարվում է կիսամյակում մեկ անգամ, գնահատվում մինչև 20 միավոր

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝

022201.00.6 - Պատմություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

022201.01.6 Պատմություն _____

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

բակալավր _____

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ -004-Հայոց պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	20	Դասախոսություն	12
			Մեմինար	8
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	130		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	<p>14.4. Դասընթացի նպատակն է</p> <p>Ա. Ուսանողներին գիտելիքներ տալ հայոց պատմության XI-XIV դարերի իրադարձությունների մասին, ամբողջական պատկերացում տալ Կիլիկիայի հայկական պետության կազմավորման ներքին և արտաքին քաղաքականության, անկման, թուրքմենական ցեղերի հարձակումների ժամանակաշրջաններում Հայաստանի դրության, հայ ազատագրության առաջին քայլերի վերաբերյալ:</p> <p>Բ. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր գիտելիքները հայոց պատմության վերաբերյալ:</p> <p>Գ. Ցույց տալ պատմական գիտելիքների դերը կյանքում, պատմության դասերի անհրաժեշտությունը:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք Ա1.</i> Պատմագիտության բովանդակության, զարգացման փուլերի, պատմության իմաստի և նշանակության իմացություն, ազգային և համաշխարհային պատմագիտական հայեցակարգերի և պատմական գործընթացների հիմնարար և ժամանակակից հասկացությունների, տեսությունների ու մեթոդների իմացություն,</p> <p>Ա2. Հայոց պատմության 11-14-րդ դդ ընթացքի, փուլերի,</p>			

կարևորագույն իրադարձությունների իմացություն,

Ա3. Պատմական սկզբնաղբյուրների, նրանց պարունակած փաստերի վավերականության ստուգման մեթոդների իմացություն,

Ա5. Հայ մշակույթի պատմության, արխիվագիտության, թանգարանագիտության իմացություն,

•

Հմտություն Վերլուծական, համեմատական, քննադատական հմտությունների տիրապետում

•

Կարողունակություն **Բ1.** Կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն,

Բ2. Պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգման և տեսական վերլուծության, սեփական դիրքորոշումը փաստարկելու և ինքնուրույն հետևություններ անելու կարողություն,

Բ3. Հայոց պատմության հրատապ ու հանգուցային հարցերի վերաբերյալ ժամանակակից մոտեցումներում, տեսակետներում և պատկերացումներում ազատ կողմնորոշվելու կարողություն, տեղեկույթի համադրման միջոցով համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու կարողություն,

Բ4. Քննադատաբար և համակարգված օգտագործելով իր գիտելիքները՝ պատմական իրադարձությունների ու գործընթացները վերլուծելու, դրանց տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապերը հասկանալու կարողություն, արդիական և նորարարական մեթոդների օգնությամբ իր գիտելիքներն ու իմացությունը կիրառելով՝ դիրքորոշումներ ձևակերպելու և հետազոտություններ կատարելու կարողություն:

Բ5. Սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու և դրանցում առկա ինֆորմացիայի տարբեր ձևերը օգտագործելու, տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման ունակություն, տեղեկույթը կառավարելու, իր դիրքորոշումը փաստարկելու և ինքնուրույն հետևություններ անելու կարողություններ,

Բ7. Մասնագիտական բարեվարքության նորմերը պահպանելով՝ զեկուցումներ պատրաստելու, հետազոտություններ կատարելու

	<p>կարողություն,</p> <p>Բ8. Պատմագիտության զարգացմանը և բանավեճերին նպաստելու համար համապատասխան հետազոտական թեմաներ բացահայտելու ունակություն,</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Կիլիկիայի բնաշխարհը: Հայերը Կիլիկիայում մինչև XI դարը:</p>
	<p>Գագիկ Բ Բագրատունու, Ապլղաբիր Պահլավունու, Գագիկ Աբասյանի և Արծրունիների հայկական իշխանությունը:</p> <p>Հայերի զանգվածային հոսքը Կապադովկիա, Հյուսիսային Միջագետք, Կիլիկիա և Փոքր Հայք XI դարում և XII դ. սկզբներին:</p> <p>Փիլատրոս Վարաժնունու, Գոշ Վասիլի և մյուսների իշխանությունը:</p> <p>Ռուբինյան իշխանության հաստատումը Կիլիկիայում: Ռուբեն Ա, Կոստանդին Ա.:</p> <p>Պայքար Բյուզանդական կայսրության դեմ: Հայկական իշխանության ժամանակավոր անկումը: Թորոս Բ-ն և հայկական իշխանության վերականգնումն ու ամրապնդումը:</p> <p>Մլենի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը: Նախակիրների ստեղծած իշխանությունը և նրանց իդիսիարաբերությունները Կիլիկիայի հետ:</p> <p>Լևոն Բ: Խաչակրաց III արշավանքը և Կիլիկիան: Անտիոքի դքսության ենթարկումը հայկական պետությանը: Թագավորության հռչակումը: Լևոն Բ ներքին ու արտաքին քաղաքականությունը:</p> <p>Հեթումյանների արքայատան հաստատումը Հեթում Ա.: Հայ-Մոնղոլական պայմանագիրը:</p> <p>Լևոն Գ-ի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը: Հեթումյանների քաղաքական շրջադարձը դեպի արևմուտք:</p> <p>Սսի և Ադանայի ժողովները:</p> <p>Հայկական թագավորության պայքարը եգիպտական խամբուլների դեմ: 1323թ. և 1337թ. պայմանագրերը: Լուսինյանների արքայատունը Կիլիկիայում: Կիլիկյան հայկական թագավորության անկումը:</p> <p>Յոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները և պետական կարգը Կիլիկյան հայկական թագավորության:</p> <p>Մոնղոլական I և II արշավանքները: Անիի պաշտպանությունը: Հայաստանի հարավային և արևմտյան նահանգների գրավումը:</p> <p>Կարինի, Երզնկայի և Կեսարիայի պաշտպանական մարտերը: Հայաստանը իշխանության կազմում:</p> <p>Մոնղոլների վարչական, հողային և հարկային քաղաքականությունը:</p> <p>Հայերի և վրացիների ապստամբությունները մոնղոլական տիրապետության դեմ:</p> <p>Հայկական մշակույթը 10-14-րդ դդ.</p>
<p>Գնահատման</p>	<ul style="list-style-type: none"> Տեսական գիտելիքները գնահատվում են երկու միջանկյալ

<p>մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>բանավոր քննություններով, յուրաքանչյուրը 20 միավոր:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Մեմինար պարապմունքները- Կիսամյակի ընթացքում յուրաքանչյուր ուսանող գործնական աշխատանքներից գնահատվում է 4 անգամ՝ յուրաքանչյուրը մինչև 5 միավոր (2 միավոր հանձնարարված նյութի գնահատում, 1 միավոր սկզբնաղբյուրների հետ աշխատանքի գնահատում, 2 միավոր 4 ական հարցերի միջոցով ուսանողի վերլուծելում համեմատելու, վերհիշելու ունակությունների գնահատում) • Ինքնուրույն աշխատանքը հանձնարարվում է կիսամյակում մեկ անգամ, գնահատվում մինչև 20 միավոր
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. առաջին կես), գիրք առաջին (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2012 2. Հայոց պատմություն, հ. II. Միջին դարեր (IV դ. - XVII դ. երկրորդ կես), գիրք երկրորդ (IX դարի կես-XVII դարի առաջին կես), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2014, 3. Հայոց պատմություն, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես - 1918 թ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, հրատարակչություն, 2010 4. Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007: 5. Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007:
	<p>Լրացուցիչ գրականություն (ԼԳ)</p> <ol style="list-style-type: none"> 20. Սուքիասյան Ա., Կիլիկիայի հայկական պետության և իրավունքի պատմություն (IX – XIV դարեր), Երևան, 1978: 21. Բաբայան Լ., Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական և քաղաքական պատմությունը XII-XIV դարերում, Երևան, 1964: 22. Չաքարիա Բանաբեռնի, Պատմագրություն, Վաղարշապատ, 1870: 23. Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատումներում (XVI դարից – 1917թ.), Երևան, 2004:

	<p>24. Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լենկթեմուրի և թուրքմեն ցեղերի արշավանքների շրջանում (1386-1500), Երևան, 1997:</p> <p>25. Հովհաննիսյան Աշ., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք 2, Երևան, 1959:</p> <p>26. Բուռնազյան Ա., Սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները Կիլիկիայի հայկական պետությունում, Երևան, 1973</p> <p>27. 18 Չուլայան Մ., Հայ ժողովրդի պատմության հարցերը ըստ եվրոպացի հեղինակների XIII – XVII դարերում, Երևան, 1990:</p> <p>28. Լեո, Հայոց պատմություն, Երկերի ժողովածու, հ. 2, Երևան, 1967:</p> <p>29. Մանանդյան Հ., Երկեր, հ. Գ, Դ, Երևան, 1977, 1978:</p> <p>30. Ուլուբաբյան Բ., խաչենի իշխանությունը X – XVI դարերում, Երևան, 1975:</p> <p>31. Կիրակոս Գանձակեցի, Հայոց պատմություն, Երևան, 1982:</p> <p>32. Վարդան Արևելցի, Հայաստանի պատմություն, Վենետիկ, 1962:</p> <p>33. Սմբատ Սպարապետ, Տարեգիրք, Վենետիկ, 1956:</p> <p>34. Անասյան Հ. XVII դարի ազատագրական շարժումներն Հայաստանում, Երևան, 1961:</p> <p>35. Օրմանյան Մ., Ազգապատում, հ. Ա, Բ, Գ, Ս. Էջմիածին, 2001:</p> <p>36. Չուլայան Մ., Արևմտյան Հայաստանը XVI – XVIII դարերում, Երևան, 1980</p> <p>37. Միեր Կարապետյան, հայաստանը 1912-1920թթ., Երևան, 2006:</p> <p>Աճառյան Հր. Հայ գաղթավայրերի պատմություն, Երևան, 2002:</p>
--	---